

Směsné cementy

Ing. Václav Skotal

Českomoravský cement

Emise CO₂ – Výroba cementu

Proč směsné cementy

Jaké směsné cementy

Budoucnost – směsné cementy

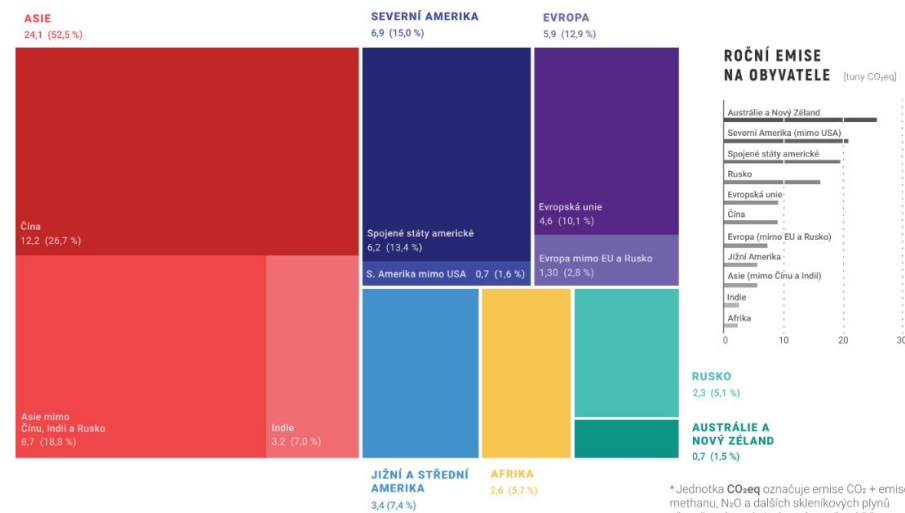

Snižování emisí skleníkových plynů

EMISE SKLENÍKOVÝCH PLYNŮ SVĚTA

Celkové roční emise podle světových regionů za rok 2012 měřené v gigatunách CO₂eq*

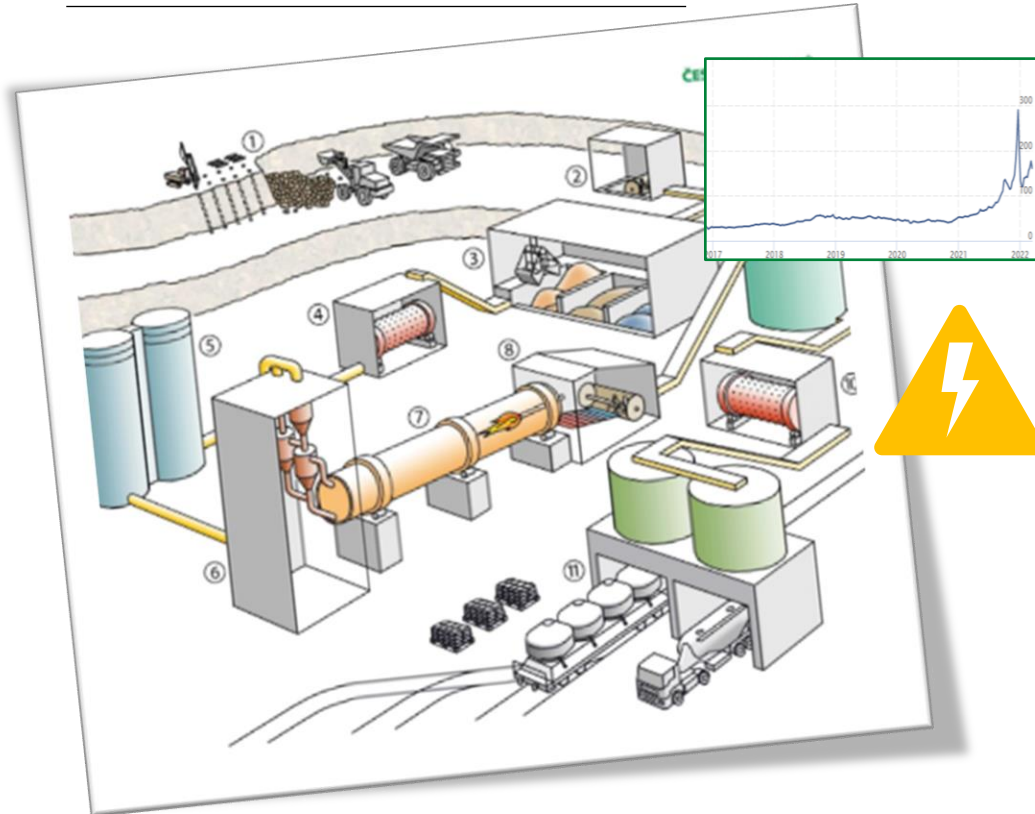
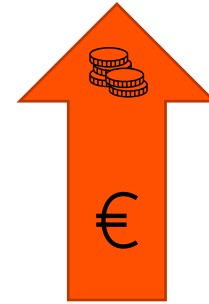
VERZE: 2021-01-18 | LICENCE: CC BY 4.0
více info na [faktaoklimatu.cz/emise-svet](https://www.faktaoklimatu.cz/emise-svet)

*Jednotka CO₂eq označuje emise CO₂ + emise metanu, N₂O a dalších skleníkových plynů přepočtené na ekvivalentní množství CO₂.

zdroj dat: Evropská agentura pro životní prostředí

SMĚSNÉ CEMENTY

Výroba cementu

Těžba, drcení

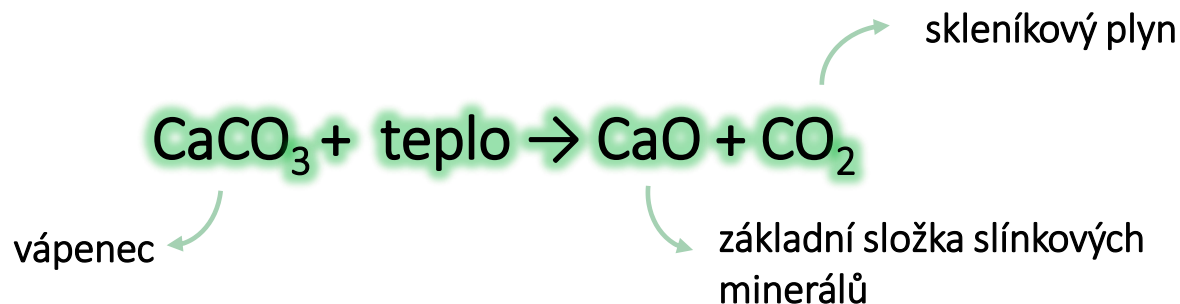
Mletí suroviny

Výpal slínku →

Mletí cementu

Zásoba, expedice cementu

Výroba cementu – slínek a CO₂

$$1 \text{ t slínku} = 0,8 \text{ t CO}_2$$

0,5 t CO₂ /t slínku – rozklad vápence

0,3 t CO₂ /t slínku – paliva

Jak na CO₂ a proč směsné cementy

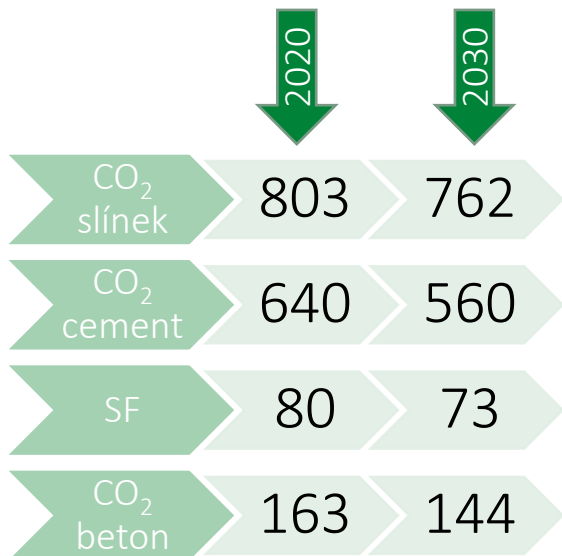
1. Alternativní paliva a suroviny
2. Zachytávání a využití CO₂

3. Směsné cementy

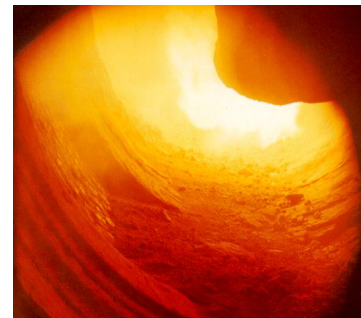
Cesta ke snížení uhlíkové stopy při výrobě cementu

Proč směsné cementy

Roadmap CO₂
2030

- Modernizace - Investice
- Alternativní materiály
- Zachytávání CO₂
- **Směsné cementy**
- Recyklované kamenivo
- Stavební chemie

Jaké směsné cementy

CSN EN 197-1 ed. 2

Tabulka 1 – 27 výrobků skupiny cementů pro obecné použití

Hlavní druhy	Označení 27 výrobků (druhy pro obecné použití)		Složení (poměry složek podle % hmotnosti ^{a)})											Doplnující složky		
			Hlavní složky													
			Slínek	Vysokopecní struska	Křemíčitý úlet	Pucolány		Popílek		Kalcinovaná břidlice	Vápenec					
						přirodní	přirodní kalcinované	křemíčitý	vápenatý		L	LL				
K	S	D ^b	P	Q	V	W	T	L	LL							
CEM I	Portlandský cement	CEM I	95-100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
		Portlandský struskový cement	CEM II/A-S	80-94	6-20	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5
			CEM II/B-S	65-79	21-35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5
	Portlandský cement s křemíčitým úletem	CEM III/A-D	90-94	-	6-10	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-6	
		Portlandský pucolánový cement	CEM II/A-P	80-94	-	-	6-20	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5
	CEM II/B-P		65-79	-	-	21-35	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
	CEM II/A-Q		80-94	-	-	-	6-20	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
	CEM II/B-Q		65-79	-	-	-	21-35	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
	Portlandský popílkový cement	CEM II/A-V	80-94	-	-	-	-	6-20	-	-	-	-	-	-	0-5	
		CEM II/B-V	65-79	-	-	-	-	21-35	-	-	-	-	-	-	0-5	
		CEM II/A-W	80-94	-	-	-	-	-	6-20	-	-	-	-	-	0-5	
		CEM II/B-W	65-79	-	-	-	-	-	21-35	-	-	-	-	-	0-5	
	Portlandský cement s kalcinovanou břidlicí	CEM II/A-T	80-94	-	-	-	-	-	-	6-20	-	-	-	-	0-5	
		CEM II/B-T	65-79	-	-	-	-	-	-	21-35	-	-	-	-	0-5	
	Portlandský cement s vápencem	CEM II/A-L	80-94	-	-	-	-	-	-	-	6-20	-	-	-	0-5	
		CEM II/B-L	65-79	-	-	-	-	-	-	-	21-35	-	-	-	0-5	
		CEM II/A-LL	80-94	-	-	-	-	-	-	-	-	6-20	-	-	0-5	
		CEM II/B-LL	65-79	-	-	-	-	-	-	-	-	21-35	-	-	0-5	
Portlandský směsný cement ^c	CEM II/A-M	80-88	←----- 12-20 ----->								-	-	0-5			
	CEM II/B-M	65-79	←----- 21-35 ----->								-	-	0-5			
CEM III	Vysokopecní cement	CEM III/A	35-64	36-65	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
		CEM III/B	20-34	66-80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
		CEM III/C	5-19	81-95	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0-5	
CEM IV	Pucolánový cement ^c	CEM IV/A	65-89	-	←----- 11-35 ----->					-	-	0-5				
		CEM IV/B	45-64	-	←----- 36-55 ----->					-	-	0-5				
CEM V	Směsný cement ^c	CEM V/A	40-64	18-30	-	←----- 18-30 ----->			-	-	-	-	0-5			
		CEM V/B	20-38	31-49	-	←----- 31-49 ----->			-	-	-	-	0-5			

^a Hodnoty v tabulce se vztahují k součtu hlavních a doplňujících složek.^b Obsah křemíčitého úletu je omezen do 10 %.^c Hlavní složky v portlandských směsných cementech CEM II/A-M a CEM II/B-M, v pucolánových cementech CEM IV/A a CEM IV/B a ve směsných cementech CEM V/A a CEM V/B mimo slínek musí být deklarovány v označení cementu (viz příklad v kapitole 8).

Portlandský cement CEM I

- Slínek + sádrovec (0 - 5%)

Portlandský cement směsný CEM II

- Slínek + sádrovec + struska, popílek, vápenec, pucolány, kalcinovaná břidlice
- II/A (6-20%) II/B (21-35%) II/C (36 - 50%)

Vysokopecní, pucolánový, směsný CEM III, IV, V, VI...

- Slínek + sádrovec + struska, popílek, vápenec, pucolány, kalcinovaná břidlice (35-95%)

Jaké NOVÉ směsné cementy – CEM II/C-M

Tabulka 1 – Portlandský směsný cement CEM II/C-M a Směsný cement CEM VI

Hlavní druhy	Označení výrobků (druhy cementů)		Složení (poměry složek podle % hmotnosti ^a)										Doplňující složky
			Hlavní složky										
			Slinek	Vysokopepni struska	Křemičitý úlet	Pucolány		Popílek		Kalcinovaná břidlice	Vápenec		
						přírodní	přírodní kalcinované	křemičitý	vápenatý		L ^c	LL ^c	
K	S	D ^b	P	Q	V	W	T	L ^c	LL ^c				
CEM II	Portlandský směsný cement ^d	CEM II/C-M	50-64	← 36-50 →								0-5	
CEM VI	Směsný cement	CEM VI (S-P)	35-49	31-59	–	6-20	–	–	–	–	–	–	0-5
		CEM VI (S-V)	35-49	31-59	–	–	–	6-20	–	–	–	–	0-5
		CEM VI (S-L)	35-49	31-59	–	–	–	–	–	–	6-20	–	0-5
		CEM VI (S-LL)	35-49	31-59	–	–	–	–	–	–	–	6-20	0-5

^a Hodnoty v tabulce se vztahují k součtu hlavních a doplňujících složek.
^b V případě použití křemičitého úletu je jeho obsah omezen od 6 % do 10 % hmotnostních.
^c V případě použití vápence je jeho obsah (součet L, LL) omezen od 6 % do 20 % hmotnostních.
^d Hlavní složky mimo slinek mohou být použity maximálně dvě a musí být deklarovány v označení cementu (viz příklady v kapitole 6).

- Platná norma
- Cementy podle 197-5 nelze použít do betonu, protože nejsou uvedeny v národní normě ČSN P 73 2404

Tabulka F.3 – Použitelnost cementů pro stupně vlivu prostředí

Stupně vlivu prostředí	Cementy podle ČSN EN 197-1 ed. 2 bez nebezpečí koroze nebo narušení	koroze způsobená karbonatací				koroze způsobená chloridy (jinými než z mořské vody)			střídaté působení mrazu a rozmrazování				
		X0	XC1	XC2	XC3	XC4	XD1	XD2	XD3	XF1	XF2	XF3	XF4
CEM I	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CEM III/A,B-S	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CEM III/A-D	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
CEM III/A,B-P,Q	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x

Jaké NOVÉ směsné cementy – CEM II/ -F

Table 1 — Cement with recycled building materials

Main types	Notation of the products (types of cement)		Composition (percentage by mass) ^a											Minor additional constituents	
			Main constituents										L ^c		LL ^c
			Clinker	Recycled concrete fines	Blast-furnace slag	Silica fume	Pozzolana		Fly ash		Burnt shale	Limestone			
	natural	natural calcined					siliceous	calcareous							
Type name	Type notation	K	F	S	D ^b	P	Q	V	W	T	L ^c	LL ^c			
CEM II	Portland-recycled-fines cement	CEM II/A-F	80-94	6-20	—	—	—	—	—	—	—	—	—	0-5	
	Portland-composite cement ^d	CEM II/A-M	80-88	6-14	←----- 6-14 ----->						0-5				
		CEM II/B-M	65-79	6-20	←----- 6-29 ----->						0-5				
		CEM II/C-M	50-64	6-20	←----- 16-44 ----->						0-5				

^a The values in the table refer to the sum of the main and minor additional constituents.

^b In case of the use of silica fume, the proportion of silica fume is limited to 6-10 % by mass.

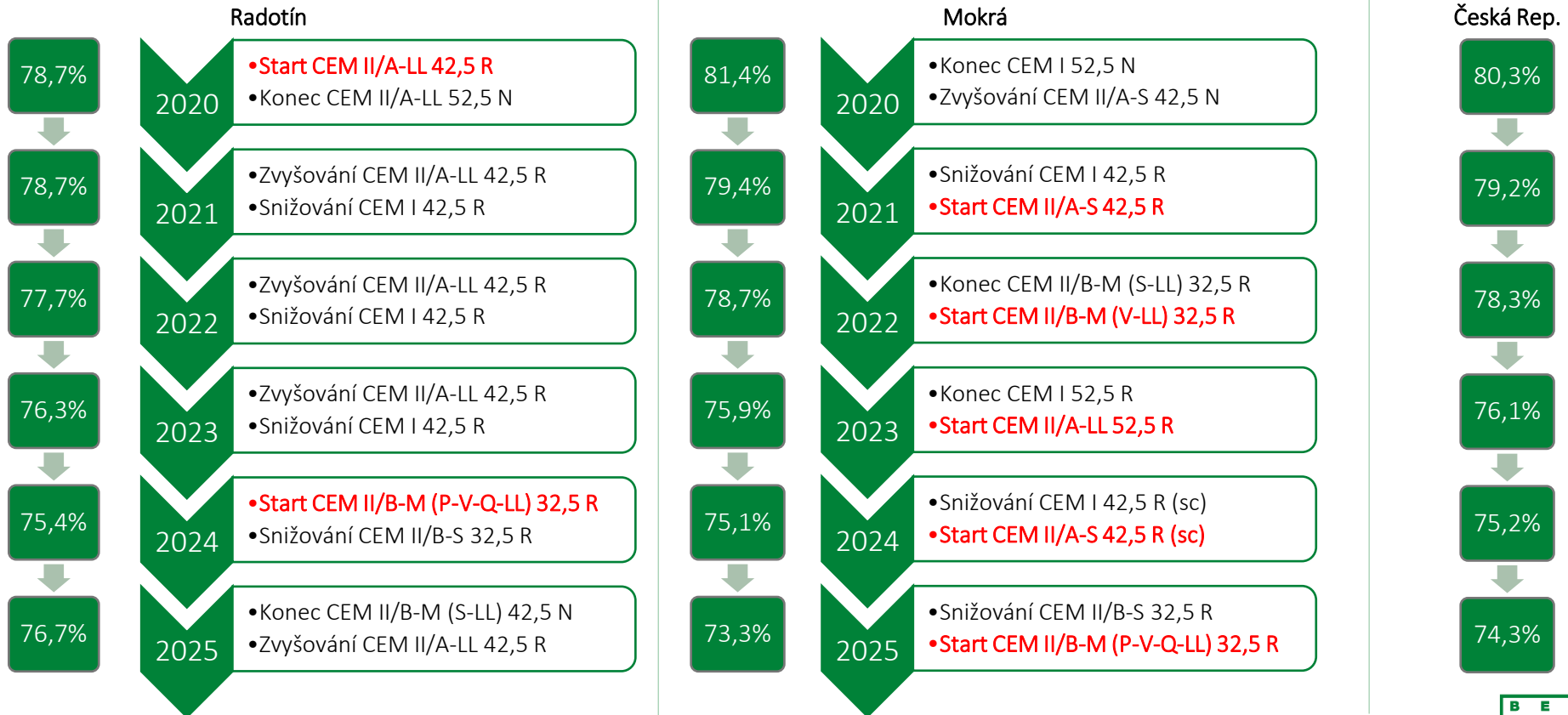
^c In case of the use of limestone, the proportion of the sum of limestone and recycled concrete fines (sum of L, LL and F) is limited to 6-20 % by mass.

^d The number of main constituents other than clinker is limited to two and these main constituents shall be declared by designation of the cement (for examples, see Clause 6).

- 04/05 2023 v ČR
- Cementy podle 197-6 nelze použít do betonu, protože nejsou uvedeny v národní normě 73 2404

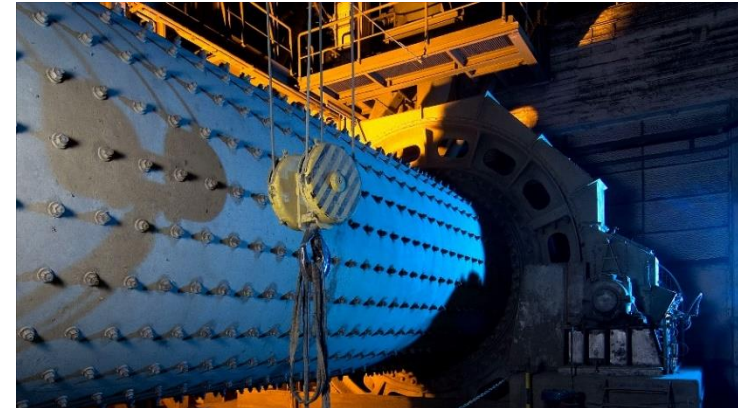
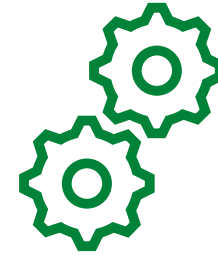
Cesta k postupnému snižování obsahu slínku v cementech (betonech).

Portfolio ČMC – akční plán - blízká budoucnost do 2025

Budoucnost – směsné cementy

- Vápenec (limit 20%), struska, popílek
- Pucolány (přírodní, kalcinované)
- CEM II/B-M + CEM II/C-M
- Nejsou náhradou CEM I – jsou alternativou
- V porovnání s CEM I:
 - Jsou jemnější = vyšší měrný povrch ($> 500 \text{ m}^2/\text{kg}$)
 - Jsou pomalejší = 1D, 2D (MPa)
 - Mohou dosahovat obdobných dlouhodobých pevností jako CEM I
- Kompatibilita s chemií

Budoucnost – směsné cementy

- Celoevropský trend – závazky nadnárodních společností ke snížení CO₂
- SVC a SVB (odborné komise) – osvěta pro širokou veřejnost, ŘSD, investoři, architekti, věda a výzkum
 - www.svcement.cz
 - www.svb.cz

- Cesta zespondu nahoru ☹️

Závěr

- Směsné cementy jedna z nevyhnutelných cest 🌸
- Tlak na snižování CO₂ = závazky v RoadMap CO₂ 🏭
- Změny norem ⚙️
- Komunikace se zákazníky a širokou veřejností 👂
- Jiný přístup k cementům, betonům a stavbám 🏠
- Jiný přístup prováděcí firem 🏠
- Více starostí a radosti se „zelenými“ produkty 😊

Budoucnost není vytesaná do kamene

Děkuji za pozornost!

Ing. Václav Skotal

Českomoravský cement, a.s.

Telefon: +420 725 633 278

E-mail: vaclav.skotal@cmcem.cz

